

**Індивідуальні завдання для студентів спеціальностей 014 Середня освіта (географія)
та 103 Науки про Землю (4 курс) з дисципліни
«Економічна та соціальна географія України»
на період 12.03-03.04.2020 (6 годин практик)**

План

- Тема 1** Порівняльна характеристика господарства Прикарпатського, Подільського та Північно-Західного суспільно-географічних районів України
- Тема 2** Порівняльна характеристика господарства Столичного та Центрального суспільно-географічних районів
- Тема 3** Порівняльна характеристика господарства Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів

Тема: Порівняльна характеристика господарства Прикарпатського, Подільського та Північно-західного суспільно-географічних районів України.

Мета: здійснити порівняльний аналіз господарських функцій Прикарпатського, Подільського та Північно-західного регіонів за їх основними економічними показниками, визначити спільні та відмінні риси територіально-галузевої структури господарства.

Контрольні запитання:

- Охарактеризуйте геополітичне положення Прикарпатського, Подільського та Північно-західного суспільно-географічних районів. Як воно впливає на розвиток господарства районів? В чому специфіка транспортно-географічного положення?
- В чому полягає своєрідність, спільні та відмінні риси природних умов цих районів? Поясніть різноманіття природних ресурсів. Доведіть, що рекреаційні ресурси районів мають загальнодержавне та міжнародне значення.
- Особливості системи розселення Прикарпатського, Подільського та Північно-західного суспільно-географічних районів. Поясніть особливості міського розселення.
- Специфіка галузей спеціалізації районів та чинники їх розвитку.
- Територіальна організація господарського комплексу Прикарпатського, Подільського та Північно-західного суспільно-географічних районів. Фактори формування і форми організації.
- Галузі спеціалізації АПК Прикарпатського, Подільського та Північно-західного суспільно-географічних районів. Фактори, що вплинули на формування спеціалізації АПК Прикарпатського району. Покажіть вплив природного середовища на розвиток АПК в межах суспільно-географічних районів.
- Поясніть специфічні риси розвитку транспортної мережі району.
- Охарактеризуйте рекреаційні ресурси регіону. Як вони впливають на розвиток туристичної галузі у зазначених суспільно-географічних районах.

Завдання до практичної роботи:

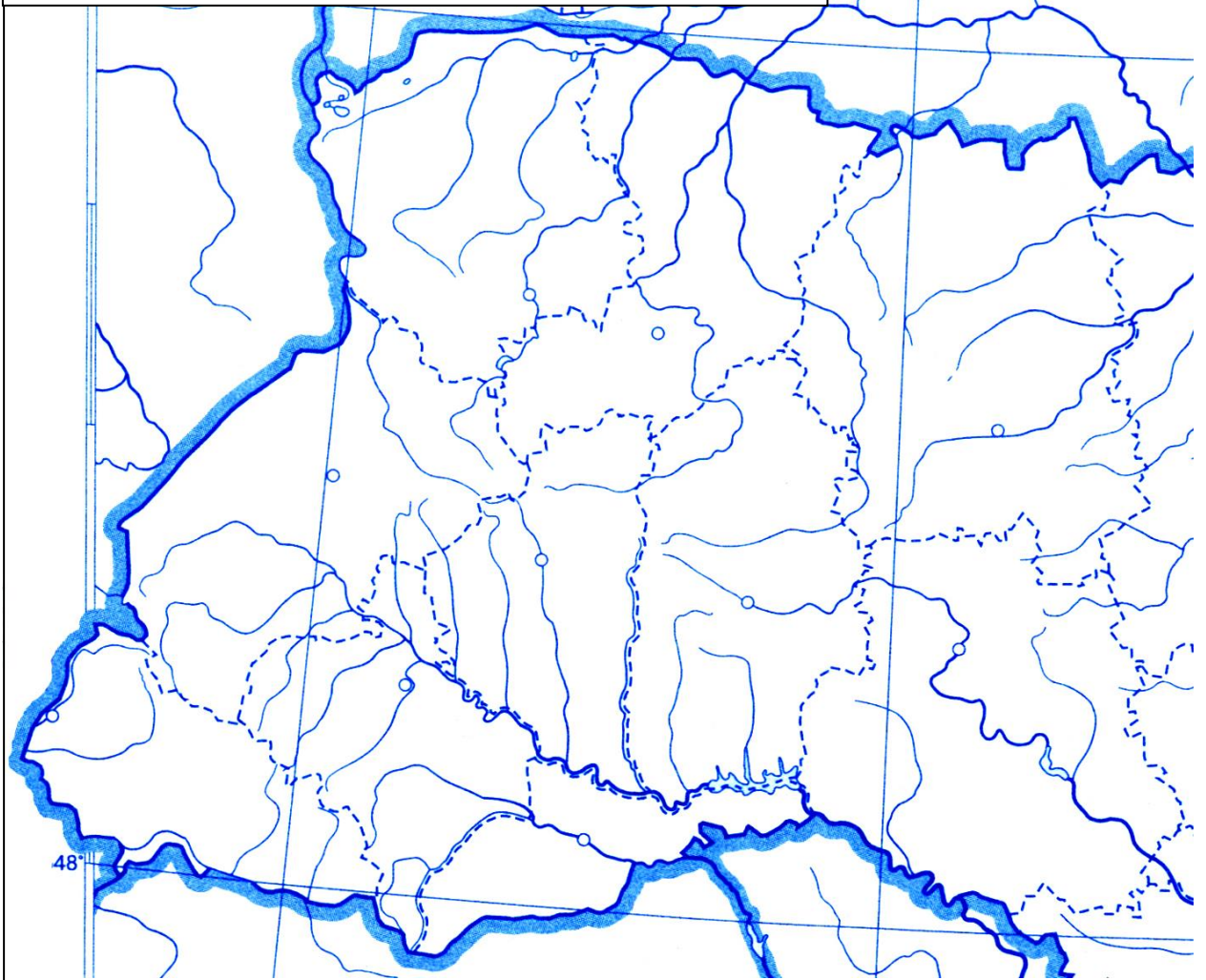
- На контурну карту нанесіть родовища корисних копалин, промислові центри та вузли (і їх спеціалізацію), головні транспортні магістралі Прикарпатського, Подільського та Північно-Західного суспільно-географічних районів.
- За даними попередніх робіт та Державної служби статистики заповніть таблицю «Населення Прикарпатського, Подільського та Північно-Західного суспільно-географічних районів». Виявіть специфічні риси геодемографічної ситуації в районах та роль окремих регіонів у формуванні населення районів.

	Кількість населення станом на 01.01.2016 (млн.осіб)	Густина населення станом на 01.01.2016 (осіб/км ²)	Коефіцієнт природного приросту (на 1000 осіб)	Рівень урбанізації 01.01.2016 (%)	Міграційний приріст станом на 01.01.2016 (на 1000 осіб)

Паливна			
Електроенергетика			
Металургія			
Машинобудування			

Хімічна промисловість			
Лісова промисловість			
Промисловість буд.матеріалів			
Легка промисловість			
Харчова промисловість			

Рис.1 Прикарпатський, Подільський, Північно-Західний суспільно-географічні райони

Умовні позначення:

Тема: Порівняльна характеристика господарства Столичного та Центрального суспільно-географічних районів

Мета: здійснити порівняльний аналіз господарських функцій Столичного та Центрального регіонів України, визначити спільні та відмінні риси територіально-галузевої структури господарства.

Контрольні запитання:

1. Дайте оцінку географічного положення Столичного та Центрального районів. Які особливості ФГП Центрального району. Яке значення для економічного розвитку Столичного району має те, що до його складу входить столиця країни?
2. За деякими підходами районування не виділяють окремо Центрального району України, а відносять його області до різних регіонів. Обґрунтуйте їх підходи.
3. Як забезпечені Столичний та Центрального району корисними копалинами? Якими?
4. В яких природних зонах знаходиться територія районів? Як це впливає на галузеву структуру господарства? Охарактеризуйте якість природного середовища з точки зору розвитку галузей господарства і життєдіяльності суспільства.
5. Особливості геодемографічної ситуації та розселення населення районів.
6. Специфічні спільні та відмінні риси галузевої структури господарства Столичного та Центрального районів. Яку роль відіграє науково-технічний потенціал району для економічного розвитку України?
7. Енергетична база Столичного та Центрального районів. Чи є вона галуззю спеціалізації?
8. Особливості хімічної промисловості району.
9. Галузева структура машинобудування, географія та фактори розміщення.
10. Центри хімічної промисловості районів. Причини їх розвитку.
11. Яка структура легкої промисловості Столичного району і чому?
12. Особливості галузевої та територіальної структури АПК Столичного та Центрального районів.
13. Порівняйте розвиток технічних культур в мезорегіонах Центрального району. Поясніть подібності та відмінності.
14. Вкажіть основні напрямки підвищення ефективності розвитку Столичного та Центрального районів.

Завдання до практичної роботи:

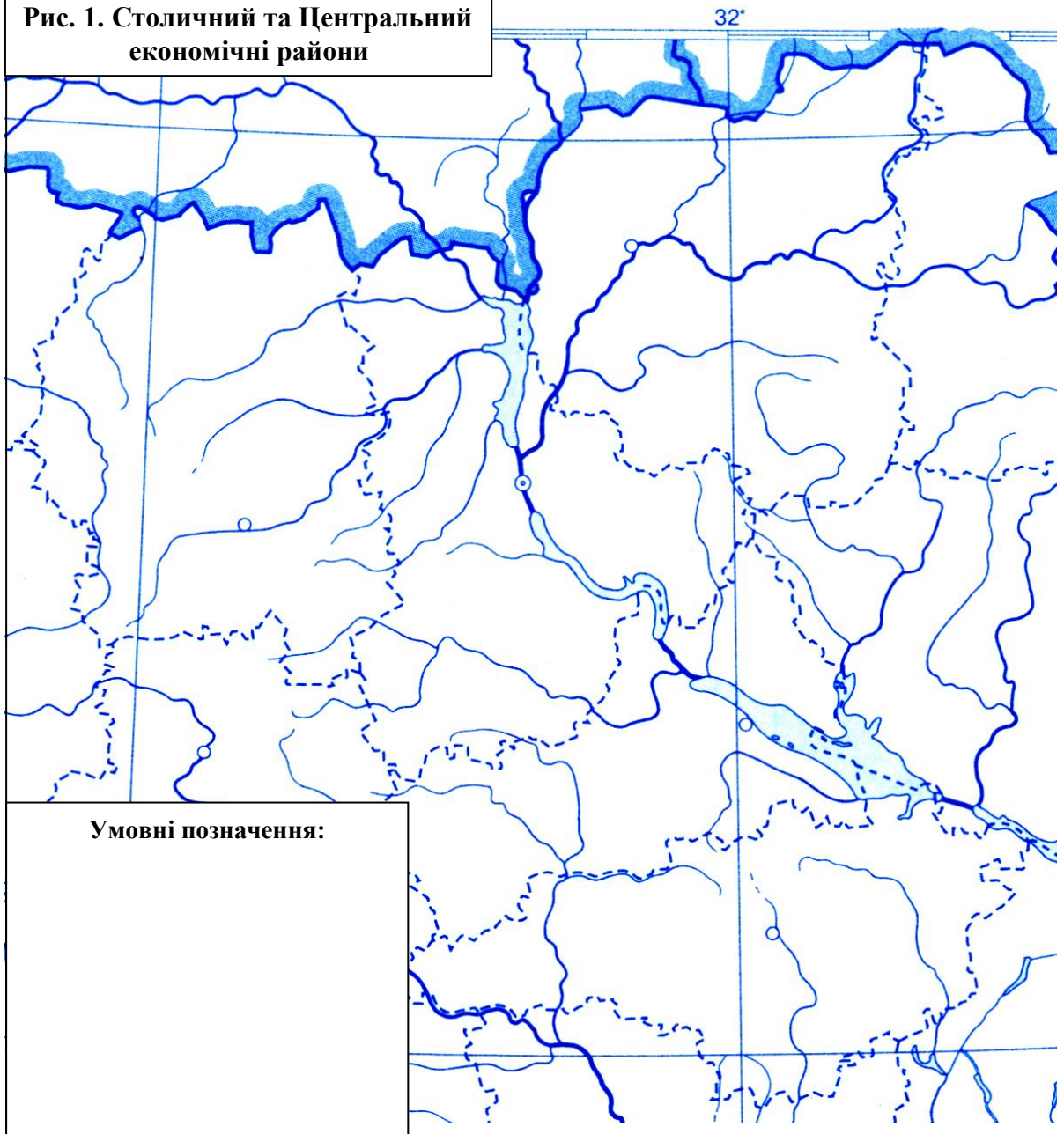
1. На контурну карту нанесіть родовища корисних копалин, промислові центри та вузли (і їх спеціалізацію), головні транспортні магістралі, сільськогосподарські зони Столичного та Центрального районів.
2. За даними попередніх робіт визначте спільні та відмінні риси галузевої структури промислового та сільськогосподарського виробництва, обґрунтуйте, чим вони зумовлені. Охарактеризуйте, які галузі промисловості (і чому) є головними галузями спеціалізації в цих районах, під впливом яких факторів вони сформувалися.
3. Покажіть роль м. Києва у економіці Столичного району, його роль у формуванні контрастів між Столичним та Центральним економічними районами. Заповніть таблицю 1.

Таблиця 1

Соціально-економічні показники розвитку господарства Столичного та Центрального суспільно-географічних районів (станом на 1 січня 2016 р.)

Адміністративні одиниці	Частка у % від загального підсумку по Столичному і Центральному районах						ВРП у розрахунку на душу населення, грн.
	Населення	Валовий регіональний продукт	Обсяг реалізованої промислової продукції	Інвестиції в основний капітал,	Прямі іноземні інвестиції в регіоні України	Експорт товарів	
м. Київ							
Столичний район (без м. Києва)							

Рис. 1. Столичний та Центральний економічні райони

Тема: Порівняльна характеристика господарства Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів

Мета: проаналізувати особливості територіально-галузевої структури господарства Північно-східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів, визначити спільні та відмінні риси розвитку.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте геополітичне положення Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів. Які позитивні риси ЕГП та їх вплив на господарство районів? Які риси ЕГП можна вважати негативними? Як вони впливають на територіально-галузеву структуру господарства і які перспективи розвитку зумовлюють?
2. Наявність яких корисних копалин у цих суспільно-географічних найбільшою мірою впливає на формування і розвиток галузевої і територіальної організації господарства? Виділіть позитивні і негативні риси забезпеченості мінеральною сировиною для спільного розвитку районів.
3. Охарактеризуйте вплив природних умов і ресурсів Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів на організацію і розвиток господарства. Які спільні та відмінні риси? Яким чином це позначається на формуванні специфіки господарського комплексу цих районів?
4. Охарактеризуйте особливості демографічної ситуації та трудових ресурсів потенціалу Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів, визначте спільні та відмінні риси.
5. Головні центри ПЕК районів, особливості енергетичної бази.
6. Чому в Донецькому та придніпровському районах сформувався один з найпотужніших металургійних комплексів не тільки України, але й світу? Поясніть фактори розміщення на території цих районів галузевих металургійних районів та центрів.
7. Чому в Північно-Східному районі сформувався один з найпотужніших машинобудівних районів України? Поясніть причини високого рівня розвитку машинобудування.
8. Обґрунтуйте фактори розвитку та спеціалізацію хімічної промисловості Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів.
9. Які ще галузі господарства є галузями спеціалізації у визначених суспільно-географічних районах? Чому?
10. АПК Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів, їх спеціалізація, головні сільськогосподарські зони. Спільні та відмінні риси.
11. Проблеми та перспективи розвитку районів.

Завдання до практичної роботи:

1. На контурну карту нанесіть родовища корисних копалин, промислові центри та вузли (і їх спеціалізацію), головні транспортні магістралі Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів.
2. За даними попередніх робіт визначте спільні та відмінні риси галузевої структури промислового та сільськогосподарського виробництва, обґрунтуйте, чим вони зумовлені. Охарактеризуйте, які галузі промисловості (і чому) є головними галузями спеціалізації в цих районах, під впливом яких факторів вони сформувалися.
3. Поясніть, під впливом яких факторів склалися головні сільськогосподарські зони Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів. Обґрунтуйте їх спеціалізацію, нанесіть на контурну карту.
4. Користуючись типовим планом характеристики суспільно-географічного району (додаток В), даними літературних джерел та попередніх робіт, складіть письмово порівняльну характеристику Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів, виділивши спільні та відмінні риси їх розвитку.

Порівняльна характеристика

Північно-Східного, Донецького та Придніпровського суспільно-географічних районів.

**Рис. 1. Північно-Східний,
Донецький,
Придніпровський
економічні райони**

Типовий план характеристики суспільно-географічного району.

- I. Загальні відомості про район. Оцінка суспільно-географічного положення
 1. Назва району, площа, кількість населення, склад і особливості формування території. Місце і значення району в географічному поділі праці країни. Спеціалізація району.
 2. Комплексна оцінка суспільно-географічного положення району, його особливості і вплив на територіальну організацію господарства.
 3. Історичні особливості формування і розвитку господарства району.
- II. Оцінка природних умов та природних ресурсів для розвитку господарства району.
 1. Оцінка рельєфу для потреб сільського господарства, промисловості та транспорту.
 2. Оцінка кліматичних умов (сумарна температура, кількість опадів і т.д.) та ґрунтового покриття для потреб сільського господарства.
 3. Оцінка забезпеченості водними ресурсами господарства району, оцінка можливостей використання річок у якості транспортних магістралей.
 4. Оцінка берегової лінії (за наявності виходу до моря), можливостей розвитку портового, рекреаційно-курортного господарства тощо
 5. Загальна оцінка природно-ресурсного потенціалу району. Мінеральні ресурси. Значення нерудних ресурсів. Земельні ресурси. Лісові ресурси. Сучасний рівень використання та перспективи.
- III. Населення, розселення населення та трудові ресурси.
 1. Демографічна ситуація. Статеві-вікова структура населення. Міграційна ситуація в районі. Національний склад. Георелігійна ситуація.
 2. Територіальна диференціація густоти населення. Міське розселення. Рівень урбанізації території. Сільське розселення.
 3. Трудові ресурси. Особливості галузевої структури зайнятості. Регіональні ринки праці. Трудові міграції.
- IV. Загальна характеристика господарства району.
 1. Галузі спеціалізації промисловості, основні центри розміщення.
 2. Агропромисловий комплекс району. Умови та чинники розвитку і спеціалізації. Зональні та приміські АПТК.
 3. Транспортний комплекс району. Значення різних видів транспорту у вантажо- і пасажироперевезеннях. Найважливіші транспортні магістралі і вузли.
 4. Суспільно-географічні мезорайони. Господарські вузли та центри.
 5. Суспільно-географічні зв'язки з іншими районами України та зарубіжжям. Оцінка інвестиційної привабливості району.
- V. Проблеми та перспективи розвитку району.

Перелік підручників, навчальних та навчально-методичних посібників до курсу “Економічна та соціальна географія України”

1. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки [Текст] : навч. посіб. / Барановський М. О. ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : Лисенко М. М., 2018. - 372 с.
2. Голиков А.П., Дейнека А.Г., Казакова Н.А. Размещение производительных сил и регионалистика. – Харьков: Олант, 2002. – 320 с.
3. Іщук С.І. Територіально-виробничі комплекси і економічне районування (методологія, теорія). – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1996. – 244 с.
4. Комплексний атлас України. - К.: ДНВП "Картографія", 2005. — 96 с.
5. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України. - К.: ВПЦ "Київський ун-тет", 2000. – 228 с.
6. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру; голов. ред. Національного атласу України Л. Г. Руденко; голова ред. кол. Б. Є. Патон. — К. : ДНВП «Картографія», 2007. — 435 с.
7. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3- х частинах: Підручник / В. П. Руденко. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.
8. Топчієв О.Г., Безверхнюк Т.М., Тітенко З.В. Регіональний розвиток України і становлення державної регіональної політики: Навч.-метод. посібник. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2005. – 224 с.